

Polica o zavarovanji za smrt v prid imetelju pa zapuščina zavarovateljeva.

V znanstvu in, utegnil bi kdo reči, tudi v judikaturi ni dognano, je li zavarovalna vsota iz police o zavarovanji za smrt, glaseče se na imetelja, sestavni del zavarovateljeve zapuščine, mari li ne spada „jure proprio“ v imovino upravičene osebe? Za praktično življenje, katero se čedalje bolj poslužuje zavarovanja za smrt, treba je vsekakor popolne jasnosti v tem pogledu. Zavarovatelj bi si bil rad svest, da bode oseba, katero je določil za imetelja police, tudi po zakonu in pred sodiščem res pripoznana kot upravičena prejeti vsoto, za katero se je zavarovatelj zavaroval za svojo smrt, in katero je dolžna plačati po pogodbi druga stranka. Zavarovalnice pa tudi nočejo dvomiti, kako jim je ravnati, kedar zvedó, da je zavarovatelj umrl, in komu naj izplačajo zavarovalno vsoto ali kaj naj ž njo sploh storé. Zategadelj obrnemo naj nekoliko pozornosti na bistvo teh zavarovalnih pogodb, potem pa na dosedanje stališče najvišjega našega sodišča glede na pravno razmerje, katero je zastavljeno tem vrstam v naslovu

Kaj obsega zavarovalna pogodba za slučaj zavarovateljeve smrti sploh, kaj pogodba v prid imetelju zavarovalne police posebe? Zavarovalni zavod se v obče s tako pogodbo zavezuje, da hoče, kedar zavarovatelj umre, izplačati osebi, v pogodbi označeni, gotovo glavnico za to, da zavarovatelj plača zavarovalnino in sploh izpolni, kar je v pogodbi pogojeno. Če pa se sklene taka pogodba v prid imetelju zavarovalne police, onda ustanovlja se ta zaveza na strani zavarovatelja in na strani zavarovalnice le s to razliko, da osebo, katera je upravičena prejeti zavarovalno vsoto, lahko označi zavarovatelj sam s tem, da odbrani osebi oddá zavarovalno polico, to pa velja, kakor bi bili obe stranki tudi osebo sporazumno določili.

Opraviti nam je torej v zadnjem slučaju s pogodbo tretji osebi v prid (§ 1019. obč. drž. zak.). Bodi ta upravičena tretja oseba v pogodbi imenoma določena ali celo nič, to stvari nikakor

ne premeni. To namreč, da zavezana stranka, navadno torej zavarovalnica, izpolni pogodbo, odloženo je na čas, kateri šele v bodočnosti napoči. Zavarovalnica nima nikakih pravic zoper upravičeno osebo, njen dolžnik je zgolj zavarovatelj sam. Kedar pa pride čas izpolnjevanja, tedaj se pokaže imetelj police kot upravičena oseba. Vpraša se ne, je li ta imetelj police pravi posestnik, mari ni; to ne ovira, da bi zavezana zavarovalnica ne izpolnila pogodbe, kajti njej se iz pogodbe same snuje zaveza, da plača imetelju zavarovalne police, in ona uže po golem izkazu, da je vročitelj police njen imetelj, lahko odšteje zavarovalno vsoto in se s tem oprosti svoje zaveze, ne da bi jej bilo treba preiskovati, po katerih potih je vročitelj police postal njen imetelj.

Zoper takšno določitev upravičenca ni nikakega pomisleka; nastala pa je iz vsakdanje potrebe praktičnega življenja. Zavarovatelj ne more vselej uže danes znati, kdo mu bode najbližji človek, ko ga smrt zahiti, ne more torej uže takrat, ko sklepa pogodbo, imenovati upravičene osebe, kateri bi namenil zavarovalno vsoto. Pozneje pa lahko ukrene, da oseba, katero si je odbral, prejme polico, in če se to zgodi, potem ni dvojbe, da ta oseba postane lastnica zavarovalne vsote, ko zavarovatelj umre. Kaj pa, ako zavarovatelj ničesar ne ukrene za svojega življenja, kaj, ako ga smrt prehití, predno oddá komurkoli zavarovalno polico? No, tu ostane polica v njegovi posesti prav do njegove smrti, tedaj nahaja se po njegovi smrti v imovini, katera dela zapuščino njegovo. Koga pa je vender smatrati za imetelja police, koga za upravičenega, da si sme dati izplačati zavarovalno vsoto? Tu je torej treba rešiti vprašanje, je li zavarovalna polica ali vsota reč med zapuščinskimi rečmi zavarovateljevimi, sta li to predmeta zapuščinske razprave.

Naglašati je tu sedaj zopet razliko med zavarovalno pogodbo v obče in pa med pogodbo, o kateri je tu posebe govor. Zavarovalna pogodba v obče podá zavarovancu gotove imovinske koristi. Po § 531. obč. drž. zak. je zapuščina vse tisto, kar je pravic in zavez pokojnikovih, razun, če se snujejo iz golih osebnih razmer. Zatorej pa tudi polica, izdana o zavarovanji v obče, ker je imovinska reč, spada k pravicam zapuščine. Drugače pa e z zavarovanjem, s katerim se tu posebe bavimo. Tu zavarov-

vanec, torej tist, ki je upravičen prejeti koristi iz pogodbe, ni zapustnik, nego oseba druga, katero naj bi bil on oznamenil, katere pa rad ali nerad točno oznameniti ni mogel. Uprav zategadelj pa, ker je po pogodbi samo imetelj zavarovalne police upravičen, da zahteva izplačila zavarovalne vsote, in ker zaveza tega izplačila nastopi hkrati s trenutkom smrti zavarovateljeve, treba je vsaksebi razmišljevati, kaj je tu z zavarovalno polico samo, a kaj z vsoto, katero ona predočuje; po tem bi bilo moči dognati, ima li kako zahtevo zapuščina, kakšna je ta zahteva in iz katerega pravnega razloga se snuje. S tem bode znabiti hkrati rešeno, ali je kaj in kaj je uvrstiti kot imovinsko reč v zapuščino.

Glede vprašanja, ima li zapuščina naravnost pravico do zavarovalne vsote in ali je to vsoto naravnost smatrati za zapuščinsko reč, je pomisliti, da zapuščina predstavlja zapustnika glede pravic in zavez imovinskih uprav tako, kakor bi še naprej živel. Ali zapustnik, pri tem zavarovanji kot zavarovatelj, dobil ni proti zavarovalnemu zavodu nikake pravice, da bi smel zahtevati izplačila zavarovalne vsote. Po smislu pogodbe je namreč upravičena zahtevati tega oseba druga, a ne zavarovatelj, in zavarovalna vsota zapade v plačilo šele v trenutku, ko zavarovatelj umre, ne pa, dokler je živ. Res je zavarovatelj ostal imetelj police, ko ž njo ni bil za svojih živih dnij ukrenil. Ali z druge strani, dokler je on bil imetelj, tako dolgo zavarovalna vsota ni bila izplačana, ona celo tirjatev ni bila. Ko nastane tirjatev in nastopi izplačnost, tedaj imetelja ni več med živimi, tedaj je on prestal biti imetelj, ker prenehal je biti oseba. Mrtvec namreč ne more biti subjekt pravic po tem, kar je obč. drž. zakonu pojem „oseba“.

Zapustnik torej tudi kakor imetelj police ni niti za življenja niti za smrti svoje pridobil si pravice, da bi smel zahtevati zavarovalno vsoto. Zategadelj pa tudi dosledno ta pravica ne more od njega preiti na njegovo zapuščino po redu dednega prava, kajti le pravice, katere je zapustnik uže imel ali so mu vsaj za živih dnij pripadle, mogó biti vsebina njegove zapuščine, ne pa pravice, katere nastanejo šele s smrtjo njegovo (§ 521 obč. drž. zak.).

(Dalje prih.)

